RZEŹBA

Grupa wiekowa: Młodzież licealna
Liczba uczestników: nieograniczona
Czas trwania: 45 min
Cele: Zapoznanie uczestników zajęć z podstawowym pojęciami dotyczącymi rzeźby, przedstawienienie technik i materiałów rzeźbiarskich oraz nowoczesnych form przestrzennych, pobudzenie kreatywności, refleksja. Uwrażliwienie uczestników zajęć na obecność rzeźby w przestrzeni publicznej.

Przed zajęciami:

Przed planowaną lekcją zaproponuj uczniom, aby przez kilka dni przed zajęciami uważnie obserwowali przestrzeń miejską w poszukiwaniu rzeźby i zastanowili się nad jej wpływem na otoczenie.

Scenariusz powstał na podstawie prezentacji przygotowanej w programie prezi.com. Zapoznaj się z nią i zamieszczonymi w niej linkami do artykułów i filmów:
https://prezi.com/knlpfn1evqjd/rzezba/?present=1

Podstawa programowa:
zachęcenie do podejmowania indywidualnej pracy twórczej, rozwijanie narzędzi myślowych umożliwiających uczniom obcowanie z kulturą i jej rozumienie; rozwijanie wrażliwości społecznej, moralnej i estetycznej; zdobywanie umiejętności formułowania samodzielnych i przemyślanych sądów, uzasadniania własnych i cudzych sądów w procesie dialogu we wspólnocie

RZEŹBA

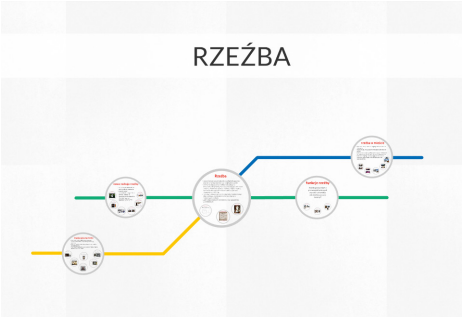

Przebieg zajęć:

Rzeźba / Refleksja

Zachęć uczniów do podzielenia się refleksjami i obserwacjami, które pojawiły się po uważnym poszukiwaniu i obserwowaniu rzeźb w przestrzeni publicznej. Zaproponuj, aby uczniowie postarali się definiować rzeźbę oraz spróbowali wymienić jej rodzaje.

Rzeźba / Pojęcia

Następnie przedstaw pojęcia związane z rzeźbą.
Rzeźba jest to twórcze wypowiedzenie się człowieka poprzez tworzenie form przestrzennych, trójwymiarowych. Wyzwanie stojące przed rzeźbiarzem polega na stworzeniu takiej formy, która prezentuje się dobrze z minimum dwóch punktów oraz posiada miękkie przejścia między wymiarami. Rzeźba powinna być stabilna i posiadać odpowiednie proporcje. (slajd nr 1)

Rzeźba może być pełnoplastyczna, czyli do oglądania z każdej strony. (slajd nr 2),

RZEŹBA

Przebieg zajęć:

albo reliefowa, np. płaskorzeźba, czyli forma złączona nierozerwalnie z tłem (slajd nr 3),

wolnostojąca lub architektoniczna, czyli wpasowana w architekturę (slajd nr 4, 5, 6, 8, 9).

Przebieg zajęć:

Tradycyjne techniki rzeźbiarskie

Tworzenie rzeźby nie jest proste, wymaga umiejętności widzenia 3D oraz odpowiedniego materiału. Techniki wykonywania rzeźby tradycyjnie były w pełni zależne i generowane przez rodzaj materiału użyty do jej powstania. Materiał musi być odpowiednio twardy oraz podatny na kształtowanie. Tworzywo, z którego zostaje wykonana rzeźba, mocno wpływa na jej kształt. (slajd nr 10)

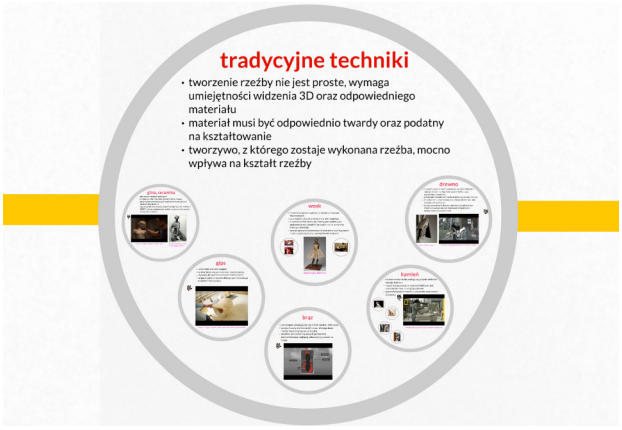

Przykładowe materiały i techniki rzeźbiarskie

Glina /ceramika: jest to pierwszy materiał rzeźbiarski, składa się z tlenku gliny, tlenku krzemu i wody. Przy wykonywaniu dużych rzeźb tworzy się stelaż z drutów albo drewna, aby stwardniała wypala się ją w temperaturze minimum 800°C, tak przygotowaną rzeźbę nazywa się terracota (spieczona ziemia). (slajd nr 11)

Przebieg zajęć:

Gips: jest to uwodniony siarczan wapnia, który bardzo łatwo się modeluje i szybko tężeje. Używany jest do tworzenia modeli rzeźbiarskich. Rozpuszczalny w wodzie, dlatego pokrywa się go woskiem i farbą olejną. (slajd nr 12)

Wosk: to materiał ograniczy głównie złożony z kwasów tłuszczowych. Po ociepleniu bardzo prosto się w nim modeluje. Niestety bardzo łatwo się niszczy, jest podatny na zjedzenie przez robaki oraz utlenianie w wyniku, którego ciemnieje. (slajd nr 13)

Przebieg zajęć:

Wosk zazwyczaj wykorzystywany jest do tworzenia realistycznych rzeźb, często łączy się z prawdziwymi włosami. (slajd nr 14, 15)

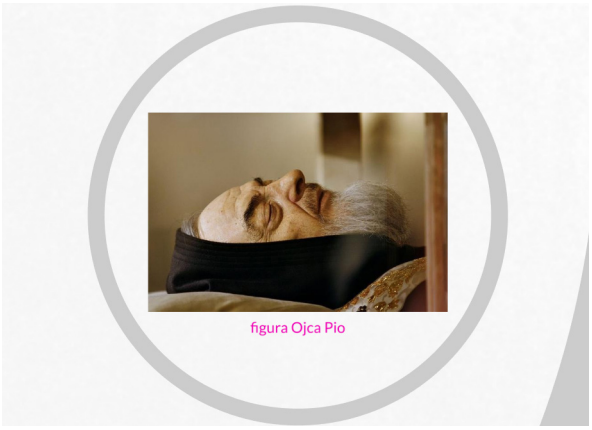

Brąz: jest stopem składającym się z 90% miedzi i 10% cyny, bardzo trwały, ale też ciężki i drogi, dlatego duże rzeźby muszą być puste w środku. Technika odlewów brązowych jest bardzo skomplikowana. (slajd nr 17)

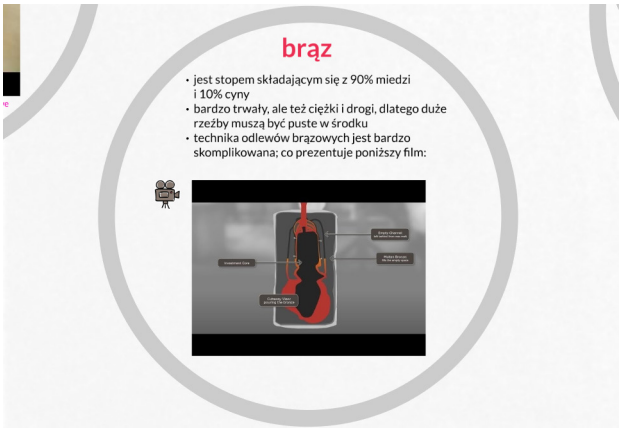

Kamień: do tworzenia rzeźby nadają się jedynie niektóre rodzaje kamieni. Muszą występować w zwartych blokach, być drobnoziarniste i nie popękane. (slajd nr 18)

Przebieg zajęć:

Wykorzystywano: marmur (slajd nr 19),

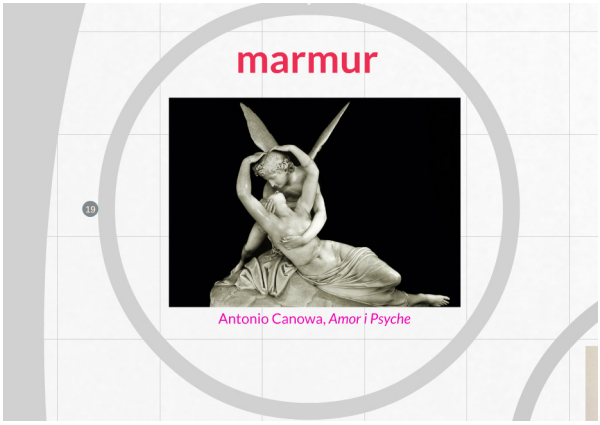

wapienie, (slajd nr 20)

Przebieg zajęć:

piaskowce (slajd nr 21)

i alabastry (slajd nr 22)

Drewno: do wykonywania rzeźb nadawały się tylko niektóre rodzaje drzew, np. lipa która jest miękka a po wyschnięciu twardnieje; głównymi narzędziami rzeźbiarskimi jest siekiera i dłuta. Po stworzeniu rzeźba musiała około roku schnąć, aby została pokryta farbą.Bardzo często była drążona od dołu lub od tyłu, by drewno pracując pod wpływem wilgotności i temperatury nie twardniało. (slajd nr 23)

Przebieg zajęć:

Nowe rodzaje rzeźby

Od początku XX wieku w sztuce zaszła rewolucja, artyści zaczęli poszukiwać nowe formy wyrazu, biorąc pod warsztat nowe materiały i tematy, tworząc zupełnie nowe konstrukcje. (slajd nr 24).

Przykładowe rodzaje nowych nurtów w rzeźbie:

- **rzeźba kinetyczna**, skupia się na zagadnieniu ruchu i zjawisk z nim związanych często są ruchome mechanizmy (slajd nr 25)

Przebieg zajęć:

- **rzeźba bioniczna**, główną inspiracją do rzeźby jest natura i naturalne formy. Łączy naukę ze sztuką. Artyści czasem tworzą przy użyciu natury jedynie projektując jej działania, np. rzeźby budowane przez terminy albo jedwabniki. (slajd nr 26)

- **ready-made**, jest to nurt który wykorzystuje gotowe przedmioty często codziennego użytku do tworzenia rzeźb. Powstał w środowisku Dadaistów oraz surrealistów (slajd nr 27)

- **rzeźba recyklingowa**, podejmuje problem zaśmiecenia planety i zmian klimatycznych, artyści wykorzystują odpady to tworzenia dzieł sztuki (slajd nr 28)

Przebieg zajęć:

- **rzeźba hiperrealistyczna**, zajmuje się najwierniejszym przedstawianiem rzeczywistość, gloryfikuje ją (slajd nr 29)

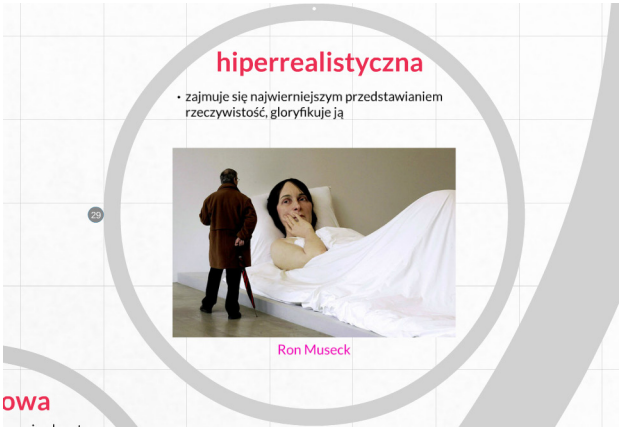

- **rzeźba abstrakcyjna**, nieprzedstawiająca, tworzy formy, które nie naśladują rzeczywistości (slajd nr 30)

Przebieg zajęć:

Funkcje rzeźby

Zachęć uczniów do refleksji nad sensem tworzenie rzeźb na przestrzeni wieków. (slajd nr 31)

Przedstawienie przykładowych funkcji rzeźby:

- **kultowa**, najprawdopodobniej najstarsza funkcja rzeźby, przypisuje się jej symboliczne i magiczne właściwości. Otacza czcią i uważa się je za materialny znak boski lub idei. Występuje od zawsze, jako posążki kultowe. (slajd nr 32)

- dekoracyjna, ma za zadanie upiększenie przestrzeni, często jest połączona z innymi znaczeniami przez swój temat albo formę (slajd nr 33)

Przebieg zajęć:

- **komemoratywna**, ma na celu upamiętnienie jakiegoś wydarzenia (slajd nr 34)

Rzeźba w mieście

Rzeźba w mieście wprowadza w przestrzeń publiczną nowe symboliczne znaczenia, nadaje miastu indywidualny charakter, który stwarza odpowiedni klimat. Funkcjonuje w mieście odkąd ludzie zaczęli je budować, czy to w formie małych kapliczek kultowych, czy pomników, ważne w miejskiej rzeźbie jest jej pearformatywny charakter i jej interpretacja przez lokalne społeczeństwo. (slajd nr 35)

Przebieg zajęć:

Rzeźba / Konkluzje
Zachęć uczniów do dyskusji na temat funkcji rzeźby w mieście na podstawie wybranych przykładów:

- **rzeźb Jerzego Kędziory na Kładce Ojca Bernatka w Krakowie** (slajd nr 36)

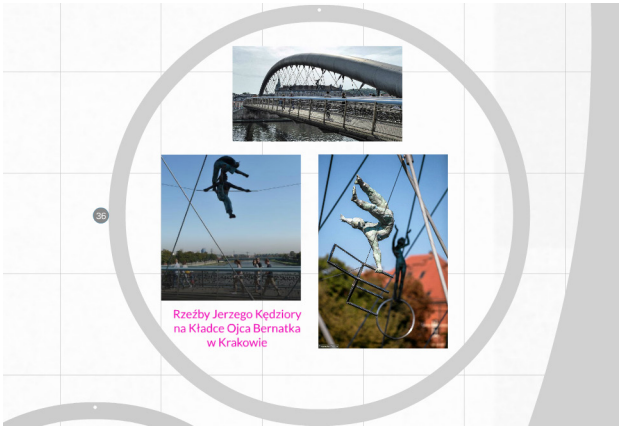

- **dzieł Davida Cernego** - czeskiego artysty, który często umieszczał swoje utwory w przestrzeni miejskiej (slajd nr 37)

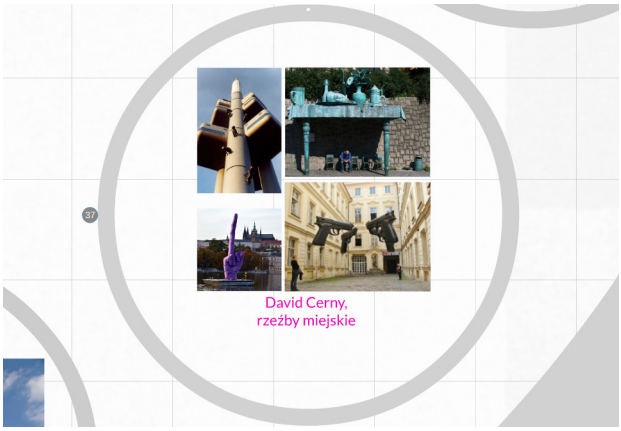

Przebieg zajęć:

- **pomnika Lenina oraz kolumny maryjnej** - jako znaków władzy w przestrzeni (slajd nr 38)

- **pomnika Żołnierzy Radzieckich w Sofii**, który jest często przemalowywany jako manifest różnych problemów społecznych (slajd nr 39)

- **kapliczek i kultowych posągów miejskich** (slajd nr 40)